

Lærervejledning

Denne vejledning giver en kort oversigt over substantiver og verber på de skandinaviske sprog og kan danne grundlaget for en eventuel gennemgang, før de studerende begynder at arbejde med opgaverne.

Substantiver

Norsk: Tre køn: hankøn (maskulinum), hunkøn (femininum) og intetkøn (neutrum).

Dansk og svensk: To køn: fælleskøn og intetkøn. Hankøn og hunkøn er smeltet sammen til ét fælleskøn. Der er flere svenske dialekter, som har trekønssystem.

Norsk (bm og nn)

	hankjønn	hunkjønn	Intetkjønn
bm	gutten	jenta	Huset
nn	guten	jenta	Huset

Dansk og svensk

	felleskjønn		intetkjønn
da	Drengen	pigen	huset
sv	Grabben	flickan	huset

Verber

Det er forskelligt, hvordan man sætter bøjningsmønsteret i norsk, svensk og dansk op, men verbbøjningen er på mange måder identisk. Her er to eksempler fra teksten: Å kalle og å være

Norsk

Norske verber kan deles ind i forskellige bøjningstyper, stærke og svage, alt efter, om de danner præteritum med suffiks (endelse) eller ikke. De kan også deles ind i hovedverber og hjælpeverber. Hjælpeverberne er en egen klasse med verber, som bliver brugt til at lave sammensatte tidsformer, som for eksempel skulle og ha. Bokmål er et e-sprog:

infinitiv	presens	preteritum	presens perfektum	imperativ
å kalle	kaller	kalte	har kalt	kall!

infinitiv	presens	preteritum	presens perfektum	imperativ
å være	er	var	har vært	vær!

Nynorsk er både e- og a-sprog:

infinitiv	presens	preteritum	presens perfektum	imperativ
å kalla, å kalle	kallar	kalla	har kalla	kall!, kalla!, kalle!

infinitiv	presens	preteritum	presens perfektum	imperativ
å vera, å vere	er	var	har vore	ver!

Den danske verbbøjning er enklere end den norske. Infinitiverne og de svage hunkønsord ender på -e. Derfor kaldes dansk for et e-sprog.

Infinitiv	Imperativ	Præsens	Præterium	Passiv
Navnemåde	Bydemåde	Nutid	Datid	
at kalde	kald	kalder	kaldede	kaldes
at være	vær	er	var	-

Svensk

Finitte former:

Presens		Preteritum		Imperativ
aktiv	passiv	aktiv	passiv	
kallar	kallas	kallade	kallades	kalla
aktiv	konjunktiv	aktiv	konjunktiv	
är	vare	var	vore	var

Infinitte former:

Infinitiv		Supinum	
aktiv	passiv	aktiv	passiv
Att kalla	att kallas	har/hade kallat	har/hade kallats
Att vara	-	har/hade varit	-

Passiv:

Passiv er en måde at udtrykke handlinger på, hvor fokuset ligger på handlingens modtager i stedet for den, som udfører handlingen. Passive konstruktioner dannes på samme måde i de skandinaviske sprog:

På bokmål dannes passiv ved at lægge endelsen "-s" til infinitivformen af verbet, eller ved brug af hjælpe verbet "bli" efterfulgt af participiumformen af verbet. For eksempel, "boken leses" eller "boken blir lest" er begge passive konstruktioner.

På nynorsk dannes passiv på samme måde som på bokmål, men med nogle forskelle i verbformerne. For eksempel, "boka vert lesen" eller "boka blir lesen" er begge passive konstruktioner på nynorsk. Bemærk, at «boka lesast» er ugrammatisk på nynorsk. For at være grammatisk korrekt, må der lægges et hjælpeverb til, som i "boka skal lesast", "boka må lesast" eller "boka bør lesast".

På svensk dannes passiv ved at lægge endelsen "-s" til infinitivformen af verbet, eller ved brug af hjælpe verbet "blir" efterfulgt af supinumformen af verbet. For eksempel, "boken läses" eller "boken blir läst" er begge passive konstruktioner på svensk.

På dansk dannes passiv ved at bruge hjælpe verbet "bliver" efterfulgt af perfektum participiumformen af verbet, eller ved at lægge endelsen "-s" til infinitivformen af verbet. For eksempel, "bogen bliver læst" eller "bogen læses" er begge passive konstruktioner på dansk.

Genitiv

Genitiv er en kasus, som bruges i nogle sprog for at udtrykke forskellige slags forhold mellem ord. Disse er ofte ejerskab eller tilhørighed. I mange sprog, heriblandt de skandinaviske sprog, er brugen af genitiv efterhånden blevet mindre almindelig og bliver gerne erstattet af andre konstruktioner som for eksempel præpositionsforbindelser.

Morfemer

Print og klip ud. Få de studerende til at sætte de rigtige morfemer sammen. Målet er at finde ligheder og forskelle mellem de fire skriftsprog.

kjär	lek		sv		
kjær	leik		nyn		
kjær	lig	het	bm		
kær	lig	hed	dk		
u	ær	lig	bm		
o	är	lig	sv		
u	ær	lig	dk		
u	ær	leg	nyn		
under	vis	ning	bm		
under	vis	ing	nyn		
under	vis	ning	dk		
under	vis	ning	sv		
lær	er	ut	dann	ing	bm
lær	ar	ut	dann	ing	nyn
lær	er	ud	dann	else	dk
lär	ar	ut	bild	ning	sv

Overvej om dine studerende vil kunne skille det leksikalske morfem 'lær/lär' og afledningsmorfemet 'er/ar'. Det kan måske være smart at slå disse to morfemer sammen ('lærer', 'lærer', 'lærer').

læs	ning	dk			
les	ing	bm			
läs	ning	sv			
les	ing	nyn			

Ordformer med forskellige leksikalske morfemer:

folke	skole	lær	er	dk	
grunn	skole	lær	er	bm	
grunn	skule	lær	ar	nyn	
grund	skol	lär	are	sv	
Samme kommentar som 'lærer'					
nabo	språk	s	forstå	else	bm
nabo	sprog	s	forstå	else	dk
nabo	språk	s	forstå	ing	nyn
grann	språk	s	förstå	else	sv